

Activiteitenplan

Activiteitenplan 64 woningen Gieten

Ontheffingsaanvraag ruimtelijke ingrepen Wet Natuurbescherming

Opdrachtgever

Woningstichting de Volmacht

Status

Definitief

Colofon

Titel

Activiteitenplan 64 woningen Gieten

Subtitel

Ontheffingsaanvraag ruimtelijke ingrepen Wet Natuurbescherming

Projectcode	Datum	Status
19-141	30 april 2020	Definitief

Auteur(s)

R. Wormmeester & A. de Gelder

Modellering & GIS

K. Meinesz

Tweede lezer

R. Apperloo

Opdrachtgever

Woningstichting de Volmacht

©Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Wormmeester R., & A. de Gelder (2020). Activiteitenplan 64 woningen Gieten. Ontheffingsaanvraag ruimtelijke ingrepen Wet Natuurbescherming. Rapport 19-141. Ecogroen bv Zwolle.

Inhoud

	Algemene intro	5
1.	Werkzaamheden en planning	6
1.1	Beschrijving plangebied	6
1.2	Werkwijze en planning	6
2.	Verbodsartikelen	8
2.1	Verbodsartikelen soorten van Vogelrichtlijn (huismus)	8
2.1.1	Verbod op het doden of vangen van vogels	8
2.1.2	Verbod op het opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels	8
2.1.3	Verbod op het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels	8
2.1.4	Verbod op het opzettelijk verstoren van vogels	8
2.2	Verbodsartikelen soorten van Habitatrichtlijn (gewone- en ruige dwergvleermuis)	8
2.2.1	Verbod op het opzettelijk doden of vangen van dieren	8
2.2.2	Verbod op het opzettelijk verstoren van dieren	8
2.2.3	Verbod op het opzettelijk vernielen en rapen van eieren van dieren	9
2.2.4	Verbod op het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen	9
2.2.5	Verbod op het opzettelijk plukken, verzamelen, afplukken, ontwortelen en vernielen van planten	9
3.	Inventarisatie	10
3.1	Methode inventarisatie	10
3.1.1	Quickscan natuurtoets	10
3.1.2	Aanvullend onderzoek	10
3.2	Actualiteit inventarisatiegegevens	12
3.3	Locatie inventarisatie	12
4.	Funcie plangebied	13
4.1	Nest- en verblijfplaatsen	13
4.1.1	Huisumus	13
4.1.2	Gewone dwergvleermuis	13
4.1.3	Ruige dwergvleermuis	14
4.2	Foerageergebied en vliegroutes	14
4.2.1	Huisumus	14
4.2.2	Gewone- en ruige dwergvleermuis	14
4.3	Omgevingscheck	15
4.3.1	Huisumus	15
4.3.2	Gewone dwergvleermuis	15
4.3.3	Ruige dwergvleermuis	15
5.	Effecten	17
5.1	Effect werkzaamheden	17
5.1.1	Huisumus	17
5.1.2	Gewone- en ruige dwergvleermuis	17

5.2	Gunstige staat van instandhouding	18
5.2.1	Landelijke staat van instandhouding	18
5.2.2	Afbreuk staat van instandhouding	18
6.	Mitigatie	19
6.1	Maatregelen	19
6.1.1	Algemeen	19
6.1.2	Aanbrengen tijdelijke voorzieningen	19
6.1.3	Ongeschikt maken woningen	20
6.1.4	Aanbrengen permanente voorzieningen	20
6.1.5	Nazorg	21
6.2	Locatie maatregelen	21
6.3	Effectiviteit maatregelen	21
7.	Alternatieve en belang	22
7.1	Alternatieve locatie	22
7.2	Alternatieve inrichting en werkwijze	22
7.3	Alternatieve planning	22
7.4	Wettelijk belang	22
7.4.1	Ontheffing wordt aangevraagd voor belang (artikel 3.8, vijfde lid, onderdeel b, onder 3o): In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.	22
7.4.2	Ontheffing wordt aangevraagd voor belang (artikel 3.3, vierde lid, onderdeel b, onder 1o): In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid	23
	Geraadpleegde bronnen	24

Bijlagen

- Bijlage 1 - Resultaten quickscan natuurtoets
- Bijlage 2 - Planning sloop en nieuwbouw
- Bijlage 3 - Vastgestelde natuurwaarden
- Bijlage 4 - Locaties tijdelijke voorzieningen

Algemene intro

Projectnaam: Slopen 64 woningen, Gieten

Aanvrager: Woningstichting de Volmacht

Woningstichting de Volmacht heeft het voornemen om 64 woningen te Gieten te slopen en te vervangen door nieuwe energiezuinige en levensbestendige woningen. De sloop van de huidige woningen gebeurt gefaseerd en staat gepland tussen begin 2021 en medio 2022. Oplevering van de nieuwbouwwoningen gebeurt ook gefaseerd en staat gepland tussen eind 2021 en medio 2023.

In dit activiteitenplan gaan we in op de soorten waarvoor ontheffing nodig is: huismus, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Op basis van het uitgevoerde onderzoek zijn er geen overige soorten te verwachten waarvoor ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming nodig is (zie bijlage 1). De opbouw van het activiteitenplan is vergelijkbaar als het format van het 'Projectplan ruimtelijke ingrepen' van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland zoals dat gebruikelijk was bij aanvragen onder de Flora- en Faunawet.

1. Werkzaamheden en planning

1.1 Beschrijving plangebied

Woningstichting De Volmacht heeft het voornemen om 64 huurwoningen in Gieten te slopen en te vervangen voor energiezuinige en levensbestendige woningen als onderdeel van het project “Wijk van de Toekomst”. Het betreft 40 eengezinswoningen (Kerspelstraat e.o.) en 24 seniorenwoningen (Brummelkamp e.o.). Zie figuur 1.1 voor ligging van de woningen. Twee eengezinswoningen zijn in particulier eigendom (Dingspelstraat 45 en Markescheiding 28).

Figuur 1.1 Ligging van de 24 seniorenwoningen (rood omljnd) en de eengezinswoningen (groen omljnd) inclusief de woningen in particulier eigendom (geel). Bron luchtfoto: Nationaal Georegister.

1.2 Werkwijze en planning

De huidige bebouwing wordt gesloopt en vervangen door nieuwbouw. De nieuwbouw zal bestaan uit 51 woningen, waarvan 28 woningen eengezinswoningen en 23 seniorenwoningen. De nieuwe woningen zijn levensloopbestendig en energieneutraal en zijn drie-onder-een-kap of vier-onder-

een-kap. De woningen in particulier bezit blijven gehandhaafd. Deze woningen worden samen met de aangrenzende woningen verbouwd tot een twee-onder-een-kapwoning. Daarnaast worden er nieuwe tuinen en parkeerplaatsen aangelegd. Ten behoeve van de sloop en nieuwbouw worden de huidige tuinen deels verwijderd.

Het project wordt gefaseerd uitgevoerd. Hiervoor zijn de woningen in het projectgebied geclusterd in drie fasen. In bijlage 2 is in kaart gebracht waar en wanneer de fasen uitgevoerd worden.

- Fase 1 betreft de volgende woningen: Kerspelstraat 28-38 (even), Kerspelstraat 21-43 (oneven), Markescheiding 28-36 (even), Holtwal 14-24 (even). Fase 1 start begin/ medio 2021 met sloop van de woningen. De nieuwbouw van fase 1 start medio 2021 en de oplevering van de nieuwbouw staat eind 2021/ begin 2022 gepland.
- Fase 2 betreft de volgende woningen: Holtwal 2-12 (even) , Kerspelstraat 37-45 (oneven), Dingspelstraat 38-44 (even), Brummelkamp 1-7 (oneven). Fase 2 start medio/ eind 2021 met sloop van de woningen. De nieuwbouw van fase 2 start begin 2022 en de oplevering van de nieuwbouw staat medio/eind 2022 gepland.
- Fase 3 betreft de volgende woningen: Brummelkamp 9-15 (oneven) ,Kerspelstraat 1-19 (oneven). Fase 3 start begin/medio 2022 met de sloop van de woningen. De nieuwbouw van fase 3 start medio 2022 en de oplevering van de nieuwbouw staat begin/medio 2023 gepland.

Een ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van september 2020 tot en met december 2023. Hierbij wordt rekening gehouden met voorbereidende werkzaamheden en een eventuele uitloop van werkzaamheden als gevolg van onvoorziene omstandigheden.

2. Verbodsartikelen

2.1 Verbodsartikelen soorten van Vogelrichtlijn (huismus)

2.1.1 *Verbod op het doden of vangen van vogels*

Niet van toepassing.

2.1.2 *Verbod op het opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels*

Wel van toepassing. Door de sloopwerkzaamheden gaan 21 nestplaatsen van huismus verloren. Door het aanbrengen van tijdelijke en permanente alternatieve voorzieningen blijven altijd voldoende nestplaatsen aanwezig en beschikbaar.

2.1.3 *Verbod op het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels*

Niet van toepassing.

2.1.4 *Verbod op het opzettelijk verstoren van vogels*

Wel van toepassing. Als gevolg van de werkzaamheden worden 21 nestplaatsen van huismus verstoord. Omdat de sloopwerkzaamheden zoveel mogelijk plaatsvinden buiten de kwetsbare perioden voor huismus en maatregelen worden genomen om individuen te ontzien, blijft verstoring tot een minimum beperkt.

2.2 Verbodsartikelen soorten van Habitatrichtlijn (gewone- en ruige dwergvleermuis)

2.2.1 *Verbod op het opzettelijk doden of vangen van dieren*

Niet van toepassing.

2.2.2 *Verbod op het opzettelijk verstoren van dieren*

Wel van toepassing. Als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden worden gewone- en ruige dwergvleermuizen en hun verblijfplaats verstoord. Omdat de sloopwerkzaamheden zoveel mogelijk plaatsvinden buiten de meest kwetsbare perioden voor vleermuizen en maatregelen worden genomen om individuen te ontzien, blijft verstoring tot een minimum beperkt.

2.2.3 *Verbod op het opzettelijk vernielen en rapen van eieren van dieren*

Niet van toepassing

2.2.4 *Verbod op het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen*

Wel van toepassing. Door de voorgenomen werkzaamheden gaat één paarverblijfplaats van ruige dwergvleermuis en vier paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis verloren. Door de aanwezigheid van alternatieve verblijfplaatsen in de omgeving en het aanbrengen van tijdelijke en permanente alternatieve voorzieningen blijven altijd voldoende verblijfplaatsen aanwezig.

2.2.5 *Verbod op het opzettelijk plukken, verzamelen, afplukken, ontwortelen en vernielen van planten*

Niet van toepassing.

3. Inventarisatie

3.1 Methode inventarisatie

3.1.1 Quicksan natuurtoets

Tijdens een dagbezoek op 7 mei 2019 is het plangebied en de directe omgeving onderzocht door een ecooloog van Ecogroen en is aandacht besteed aan beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming (zie tabel 3.1). Alle soortgroepen zijn geïnventariseerd, waarbij de nadruk heeft gelegen op zoogdieren en broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen. In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten. De resultaten van de quickscan natuurtoets zijn te vinden in bijlage 1.

3.1.2 Aanvullend onderzoek

Uit de quickscan is naar voren gekomen dat aanvullend onderzoek noodzakelijk is naar de huismus, gierzwaluw en vleermuizen. Het aanvullend onderzoek naar deze soorten is uitgevoerd in 2019. Een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken met bijbehorende weersomstandigheden is weergegeven in tabel 3.1.

Tabel 3.1 Overzicht uitgevoerde veldbezoeken en bijbehorende weersomstandigheden.

Bezoek	Pers.	Moment v/d dag	Datum	Onderzoek	Omstandigheden
1	1	Ochtend	23 april 2019	Huisumus	Helder, droog, matige wind, 12°C
2	1	Ochtend	7 mei 2019	Quicksan & huisumus	Helder, droog, weinig wind, 7°C
3	2	Avond	11 juni 2019	Vleermuizen en gierzwaluw	Licht bewolkt, droog, weinig wind, 16°C
4	1	Avond	26 juni 2019	Gierzwaluw	Bewolkt, droog, matige wind, 16°C
5	2	Vroege ochtend	2 juli 2019	Vleermuizen	Bewolkt, droog, weinig wind, 13°C
6	1	Avond	10 juli 2019	Gierzwaluw	Bewolkt, droog, weinig wind, 14°C
7	1	Avond	16 augustus 2019	Vleermuizen	Bewolkt, kleine bui, weinig wind, 18°C
9	2	Vroege ochtend	12 september 2019	Vleermuizen	Bewolkt, droog, windstil, 13°C

Huisumus

Conform het kennisdocument van huisumus zijn minimaal twee inventarisatieronden nodig in de periode 1 april - 15 mei, met minimaal 10 dagen tussen beide bezoeken (BIJ12, 2017a). Het onderzoek heeft zich gericht op nest-, broed- en territorium-indicerend gedrag van huisumus om broedgevallen/territoria van huisumus vast te stellen. De veldbezoeken zijn in de ochtenduren uitgevoerd, wanneer

huismus het meest actief is. Verder zijn de veldbezoeken met gunstige weersomstandigheden uitgevoerd (droog, zonnig weer en weinig wind). Deze onderzoeken zijn op 23 april en 7 mei 2019 uitgevoerd (zie tabel 3.1).

Gierzwaluw

Volgens het kennisdocument gierzwaluw dienen minimaal drie inventarisatiemomenten in de periode 1 juni- 15 juli te worden uitgevoerd bij goed weer en in de avonduren (BIJ12, 2017b). De bezoeken zijn vanaf circa 20.00 uur gestart en duurden tot het invallen van de avondschemering. Tijdens de bezoeken zijn nestplaatsen van gierzwaluw geïnventariseerd aan de hand van in- en uitvliegende vogels, langsvliegende vogels die bekende nestplaatsen bezoeken en oudervogels (en hun jongen) die vanuit hun nestplaats roepen. Hierbij hebben we ook gebruik gemaakt van het afspelen van 'giergeluiden' van gierzwaluwen. Oudervogels en hun jongen die onder de pannen aanwezig zijn, reageren hierop en geven daarmee hun broedplaatsen prijs. Veldbezoeken zijn onder gunstige weersomstandigheden uitgevoerd (droog weer en weinig wind). De onderzoeken hebben plaats gevonden op 11 en 26 juni en 10 juli 2019 (zie tabel 3.1).

Binnen het plangebied zijn geen nestplaatsen van gierzwaluw aangetroffen. Zodoende is een ont-heffingsaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming voor gierzwaluw niet aan de orde en wordt verder buiten beschouwing gelaten.

Vleermuizen

Conform het vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad & Zoogdiervereniging, 2017) en de kennisdocumenten voor vleermuizen (BIJ12, 2017c & d) dienen voor deze situatie minimaal vier nachtelijke bezoeken verspreid over het jaar te worden uitgevoerd. Specifiek gaat het om twee nachtelijke bezoeken in de periode juni - half juli gericht op kraamverblijfplaatsen/zomerverblijfplaatsen en twee nachtelijke bezoeken in augustus - september gericht op baltsterritoria/paarverblijfplaatsen van groepjes vleermuizen die in augustus/september aanwezig kunnen zijn. Ook zijn eventuele vliegroutes en foerageergebieden in kaart gebracht. Alle bezoeken zijn in de ochtend- of avondschemering door twee personen uitgevoerd met gunstige weersomstandigheden (droog, warmer dan 10 graden en met weinig wind). Het plangebied is systematisch lopend of fietsend doorkruist. Hierbij is gebruik gemaakt van een batdetector. Op 11 juni en 2 juli 2019 zijn nachtelijke onderzoeken uitgevoerd voor kraam- en zomerverblijfplaatsen en op 16 augustus en 12 september 2019 zijn nachtelijke bezoeken uitgevoerd voor balts/paar verblijfplaatsen (zie tabel 3.1).

Onderzoek kraamverblijfplaatsen (en zomerverblijfplaatsen)

Het onderzoek naar kraamverblijfplaatsen is gestart met een avondbezoek op 11 juni 2019. Dit avondbezoek is vooral gebruikt om locaties met mogelijke (kraam)verblijfplaatsen te bepalen. Tijdens het bezoek is gelet op in- en uitvliegende vleermuizen en plekken met veel activiteit van vleermuizen in de vroege avond. Het tweede bezoek in de kraamperiode is uitgevoerd in de ochtenduren op 2 juli 2019. Naarmate het lichter wordt, keren vleermuizen terug naar hun kraam- of zomerverblijfplaats, maar voordat ze naar binnen gaan cirkelen ze vaak minutenlang rond de ingang van hun verblijfplaats. Dit zogenoemde zwermen wijst op een verblijfplaats. Aan de hand van het aantal invliegende dieren is vervolgens de grootte van een eventueel aanwezige kraam- of zomerverblijfplaats bepaald.

Onderzoek paarverblijfplaatsen/baltsterritoria (en zomerverblijfplaatsen)

Gestart is met een avondbezoek op 16 augustus 2019, waarbij rondvliegende en vooral baltsende vleermuizen in beeld zijn gebracht. Het bezoek geeft inzicht in welke woningen paarverblijfplaatsen aanwezig kunnen zijn en dit vergemakkelijkt het zoeken naar verblijfplaatsen tijdens het later uit te voeren ochtendbezoek. Het bezoek is uitgevoerd vanaf zonsondergang tot twee uur na zonsondergang. Het tweede bezoek is uitgevoerd in de ochtenduren op 12 september 2019. Aan het begin

van het bezoek is gelet op (baltsende) vleermuizen. Naarmate het lichter wordt, keren vleermuizen terug naar hun paar- of zomerverblijfplaats, maar voordat ze naar binnen gaan cirkelen ze vaak minutenlang rond de ingang van hun verblijfplaats. In het geval van een paarverblijfplaats wordt daarbij ook gebaltst.

3.2 Actualiteit inventarisatiegegevens

De veldbezoeken zijn in 2019 uitgevoerd.

3.3 Locatie inventarisatie

Het plangebied (zie figuur 1.1) is geheel onderzocht, waarbij ook de directe omgeving is meegenomen. Bij de raadpleging van de NDFP zijn gegevens afkomstig uit een groter gebied (zone van circa 1 kilometer) rondom het plangebied meegenomen.

4. Functie plangebied

4.1 Nest- en verblijfplaatsen

4.1.1 *Huismus*

- Er zijn 21 nestplaatsen van huismus aangetroffen (zie tabel 4.1 en bijlage 3). Nestplaatsen zijn met name aangetroffen onder de 1ste en 2de rij dakpannen gezien vanaf de dakgoot en onder kantpannen van de kopgevels.
- De populatieomvang binnen het onderzoeksgebied wordt geschat op circa 147 exemplaren (hoogste aantallen als de jongen net zijn uitgekomen). Dit aantal is gebaseerd op twee oudervogels met maximaal 5 jongen.
- De populatie maakt onderdeel uit van een netwerk van allerlei kleine en grote subpopulaties in de bebouwde kom en het buitengebied van Gieten.

Tabel 4.1 Adressen met nestplaatsen van de huismus.

Adres	Exemplaren
Holtwal 2	1
Holtwal 4	1
Holtwal 10	1
Holtwal 12	1
Holtwal 14	2
Holtwal 22	1
Holtwal 24	2
Kerspelstraat 28	1
Kerspelstraat 31	1
Kerspelstraat 33	1
Kerspelstraat 35	1
Kerspelstraat 43	2
Markescheiding 28	3
Markescheiding 36	1
Dingspelstraat 37	2

4.1.2 *Gewone dwergvleermuis*

- Tijdens het vleermuisonderzoek zijn 3 baltterritoria, welke een binding hebben met een woning als paarverblijfplaats, en 1 paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aangetroffen onder de nok (zie tabel 4.2 en bijlage 3). Mogelijk worden de verblijfplaatsen ook in beperkte mate - bij zacht winterweer - gebruikt als winterverblijfplaats. Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen voor belangrijke kraam- en massawinterverblijfplaatsen.

- b. De populatieomvang binnen het plangebied wordt geschat op 4-20 exemplaren. Hierbij is ervan uitgegaan dat een verblijfplaats van gewone dwergvleermuis door één tot maximaal vijf dieren gebruikt wordt.
- c. De populatie maakt onderdeel uit van een netwerk van allerlei kleine en grote subpopulaties in de bebouwde kom en het buitengebied van Gieten.

4.1.3 **Ruige dwergvleermuis**

- a. Er is 1 paarverblijfplaats van ruige dwergvleermuis aangetroffen onder de dakpannen (bijlage 3). Mogelijk wordt de verblijfplaats ook in beperkte mate - bij zacht winterweer - gebruikt als winterverblijfplaats. Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen voor belangrijke massawinterverblijfplaatsen.
- b. De populatieomvang binnen het plangebied wordt geschat op 1 tot 5 exemplaren. Hierbij is ervan uitgegaan dat een verblijfplaats van ruige dwergvleermuis door één tot maximaal vijf dieren gebruikt wordt.
- c. De populatie maakt onderdeel uit van een netwerk van allerlei kleine en grote subpopulaties in de bebouwde kom en het buitengebied van Gieten.

Tabel 4.2 Adressen met verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis.

Adres	Type verblijfplaats	Soort	Exemplaren
Kerspelstraat 28	Paarverblijfplaats	Gewone dwergvleermuis	1
Holtwal 2	Paarverblijfplaats	Gewone dwergvleermuis	1
Holtwal 24	Paarverblijfplaats	Ruige dwergvleermuis	1
Kerspelstraat 19	Paarverblijfplaats	Gewone dwergvleermuis	1
Brummelkamp 1	Paarverblijfplaats	Gewone dwergvleermuis	1

4.2 Foerageergebied en vliegroutes

4.2.1 **Huismus**

Huismus is foeragerend waargenomen op het grasveld ter hoogte van Brummelkamp en in openbaar groen in de omgeving, daarnaast bieden de tuinen binnen het plangebied ook geschikt foerageergebied. Door de sloop van woningen gaat tijdelijk foerageergebied van huismus verloren. Echter blijft er voldoende alternatief foerageergebied in de omgeving beschikbaar in de vorm van tuinen en overig openbaar groen. Tevens verdwijnt foerageergebied in het plangebied niet in één keer door de gefaseerde werkwijze. Na de afronding van de werkzaamheden is netto meer foerageergebied beschikbaar. Belangrijke migratieroutes zijn voor deze soort niet van toepassing.

4.2.2 **Gewone- en ruige dwergvleermuis**

Het plangebied fungeert in beperkte mate als foerageergebied voor dwergvleermuizen. Enkele exemplaren zijn foeragerend waargenomen langs bomen en opgaande begroeiing in de directe omgeving van het plangebied. Binnen het plangebied is geen sprake van onmisbaar foerageergebied voor dwergvleermuizen. Bebouwing en bomenrijen in Gieten worden gebruikt als vliegroute doordat ze een lijnvormig element vormen. De bebouwing en tuinen worden gesloopt waardoor deze tijdelijk niet meer als potentiële vliegroute kunnen dienen. Echter blijft de bomenlaan rondom de bebouwing ongemoeid welke als (alternatieve) vliegroute kan dienen. Binnen het plangebied is geen sprake van essentiële vliegroutes voor dwergvleermuizen.

4.3 Omgevingscheck

4.3.1 *Huismus*

Het habitat van de huismus moet voldoen aan een combinatie van eisen, die ook nog eens binnen een straal van enkele meters (dekking bij voedselbronnen) tot enkele honderden meters (nestplek en voedselbronnen) moet liggen. Het betreft een combinatie van nestgelegenheid, voedsel (voor volwassen en jongen), dekking (stekelige struiken; groenblijvende struiken, coniferen en klimplanten, klimop), plekken voor stofbaden en drinkwater.

Tijdens het aanvullende onderzoek naar huismus zijn zes nestplaatsen in de directe omgeving van het plangebied vastgesteld (zie bijlage 3). Uit deze omgevingscheck blijkt dat in de directe omgeving woningen aanwezig zijn met daarin geschikte nestplaatsen voor huismus die vermoedelijk niet allemaal bezet zijn. Het gaat om vergelijkbare woningen met pannendaken zoals die in het plangebied aanwezig zijn, zoals de woningen aan de Ekkelwal, Wilgenroos en Wegedoorn. Bovendien zijn in de omgeving alternatieve tijdelijke nestkasten opgehangen welke als uitwijkmogelijkheden dienen gedurende de uitvoeringsperiode van de werkzaamheden (zie H6.1.2). Het aanbod van geschikte nestplaatsen is niet limiterend en in de omgeving zijn ruim voldoende alternatieve nestplaatsen aanwezig zijn.

4.3.2 *Gewone dwergvleermuis*

Gewone dwergvleermuis is in Nederland vooral een gebouwbewonende soort. Gewone dwergvleermuizen kunnen in allerlei gebouwen en bouwwerken voorkomen. Ze hebben een netwerk aan gebouwen waarin ze huizen. Vooral in gebieden met bebouwing nabij een 'groene omgeving' zoals parken, loofbossen, houtwallen en beschutte waterpartijen komen ze veel voor. Hij is dus afhankelijk van meerdere, met elkaar samenhangende onderdelen van het landschap.

In de omgeving van het plangebied zijn veel andere gebouwen aanwezig die geschikt zijn als verblijfplaats van gewone dwergvleermuis. Het gaat dan om de woningen aan de Wegedoorn, Ekkelwal en Wilgenroosje. In de omgeving zijn ook tijdelijke voorzieningen aangebracht welke dienen als uitwijkmogelijkheden gedurende de uitvoeringsperiode van de werkzaamheden (zie H6.1.2). Omdat gewone dwergvleermuis zeer flexibel is in het vinden van verblijfplaatsen en ook gebruik maakt van vrij nieuwe gebouwen als verblijfplaats kan er met zekerheid gesteld worden dat er veel uitwijkmogelijkheid aanwezig is.

4.3.3 *Ruige dwergvleermuis*

Ruige dwergvleermuis is in Nederland zowel een gebouwbewonende als boombewonende soort. Het is een treksoort. 's Zomers komen in Nederland vooral mannetjes voor. Vanaf half augustus trekken de wijfjes en opgegroeide jongen door naar Nederland. Ruige dwergvleermuizen kunnen in allerlei gebouwen, bouwwerken en bomen voorkomen. Ze hebben een netwerk aan verblijfplaatsen waarin ze huizen. Vooral in gebieden met bebouwing nabij een 'groene omgeving' zoals parken, loofbossen, houtwallen en beschutte waterpartijen komen ze veel voor. Ruige dwergvleermuis is dus afhankelijk van meerdere, met elkaar samenhangende onderdelen van het landschap.

In de omgeving van het plangebied zijn veel andere gebouwen aanwezig die geschikt zijn als verblijfplaats van ruige dwergvleermuis. Het gaat dan om de woningen aan de Wegedoorn, Ekkelwal en Wilgenroosje. In de omgeving zijn ook tijdelijke voorzieningen aangebracht welke dienen als uitwijkmogelijkheden gedurende de uitvoeringsperiode van de werkzaamheden (zie H6.1.2). Daarnaast vormen bomen in de directe omgeving van het plangebied potentieel geschikte verblijfplaatsen.

Omdat ruige dwergvleermuis zeer flexibel is in het vinden van verblijfplaatsen kan er met zekerheid gesteld worden dat er veel uitwijkmogelijkheid aanwezig is.

5. Effecten

De effectbeoordeling is gebaseerd op het kennisdocumenten van huismus, gewone- en ruige dwergvleermuis (BIJ12, 2017a, c & d).

5.1 Effect werkzaamheden

5.1.1 *Huisumus*

Als gevolg van de sloop van de woningen gaan 21 nestplaatsen van huismus verloren. Daarnaast verdwijnt er foerageergebied voor de huismus door het verwijderen van tuinen en het grasveld. Na afronding van de werkzaamheden is netto meer foerageergebied aanwezig. Daarnaast zijn er ruim voldoende alternatieve foerageergebieden in de vorm van tuinen en groenstroken in de directe omgeving.

De sloop wordt zoveel mogelijk uitgevoerd buiten het broedseizoen van de huismus. Er is mogelijk wel sprake van verstoring van exemplaren in de winterperiode. In de directe omgeving zijn conform het kennisdocument (BIJ12, 2017a) tijdelijke verblijfplaatsen aangebracht in de vorm van huismus-nestkasten zodat altijd alternatieve nest- of rustplaatsen voor huismus aanwezig zijn (zie bijlage 4). Ook worden er gedurende de werkzaamheden in de nieuwbouw permanente nestplaatsen voor huismus gerealiseerd door verhoogd vogelschroot toe te passen onder de dakconstructie. Per aangetroffen nestplaats van huismus worden minimaal twee nieuwe nestplaatsen gerealiseerd in de nieuwbouw.

5.1.2 *Gewone- en ruige dwergvleermuis*

Als gevolg van de sloop van de woningen gaan één paarverblijfplaats van ruige dwergvleermuis en vier paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis verloren. Schade aan essentieel foerageergebied en vliegroutes is niet aan de orde. Er blijven voldoende alternatieven in de vorm van bomenlanen en tuinen als foerageergebied en bebouwing en bomenlanen als geleidend element onveranderd aanwezig. Ook is geen sprake van aantasting van belangrijke winterverblijven.

De sloop van de woningen wordt uitgevoerd in de minst kwetsbare periode van de vleermuizen, waardoor de schade tot het minimum beperkt blijft. Daarnaast zijn tijdelijke vleermuiskasten opgehangen in de omgeving die als alternatieve verblijfplaatsen tijdens de werkzaamheden kunnen dienen (zie bijlage 4). Ook worden er 20 permanente verblijfplaatsen aangebracht in de nieuw te realiseren woningen (4 per aangetroffen verblijfplaats).

5.2 **Gunstige staat van instandhouding**

5.2.1 ***Landelijke staat van instandhouding***

De landelijke staat van instandhouding van de huismus, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis is ontleend aan de beschikbare kennisdocumenten (Bij12, 2017a, c & d) en Sovon (Sovon, 2019). De landelijke staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis is beoordeeld als 'gunstig'. Voor de huismus is de landelijke staat van instandhouding beoordeeld als 'matig ongunstig'.

5.2.2 ***Afbreuk staat van instandhouding***

De functionaliteit van de leefomgeving van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en huismus is niet in het geding. Door het tijdig realiseren van tijdelijke en permanente alternatieve voorzieningen en de beschikbaarheid van alternatieve nest- en verblijfplaatsen in de directe omgeving van het plangebied blijft de komende jaren de functionaliteit gegarandeerd. Afbreuk aan de gunstige instandhouding is niet aan de orde, omdat te allen tijde ruim voldoende verblijfplaatsen aanwezig zijn.

6. Mitigatie

6.1 Maatregelen

6.1.1 Algemeen

1. Er wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld waarin alle te nemen maatregelen worden vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol is op de locatie aanwezig en onder alle betrokken partijen bekend. Werkzaamheden worden aantoonbaar conform dit protocol uitgevoerd.
2. Door de ecologisch toezichthouder wordt een ecologisch logboek bijgehouden. Hierin worden maatregelen vastgelegd, bedoelt om schade aan beschermde soorten te voorkomen. Daarbij wordt omschreven welke soort betrokken was en welke maatregelen zijn genomen op welke datum en locatie. Op deze manier kan in geval van handhaving eenvoudig worden aangetoond dat er zorgvuldig gewerkt wordt.
3. De werkzaamheden worden begeleid door een gekwalificeerde ecologisch toezichthouder met kennis op het gebied van vogels en vleermuizen.
4. Afwijking van het protocol is alleen mogelijk na overleg met de ecologisch toezichthouder.
5. Bij het onverwacht aantreffen van strikt beschermde soorten - vooral vleermuizen en nesten van broedvogels- worden de betreffende werkzaamheden direct gestaakt en wordt direct contact gezocht met de ecologisch toezichthouder (of uitvoerder). Vervolgens wordt in overleg bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd.
6. Bij de werkzaamheden wordt rekening gehouden met de meest kwetsbare perioden van aanwezige soorten. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone-, ruige dwergvleermuis en huismus. Afwijkingen dienen onderbouwd te worden aangekend in het logboek.

6.1.2 Aanbrengen tijdelijke voorzieningen

7. Aan de woningen in de directe omgeving van het plangebied zijn, conform de randvoorwaarden uit de betreffende kennisdocumenten, tijdelijke voorzieningen aangebracht voor huismus, ruige dwergvleermuis en gewone dwergvleermuis. Voor huismus zijn 47 nestplaatsen gerealiseerd (type: NK MU 06 van Vivarapro). Voor vleermuizen zijn 22 vleermuis-kasten opgehangen (type: Schwegler 2FE). In bijlage 4 zijn de locaties weergegeven van de kasten. Deze kasten zijn in maart 2020 opgehangen, voor de aanvang van het broedseizoen van huismus en buiten de actieve periode van gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis.

6.1.3 **Ongeschikt maken woningen**

8. De woningen met huismus worden buiten het broedseizoen van vogels ongeschikt gemaakt. De woningen met gewone- en ruige dwergvleermuis worden buiten de overwinteringsperiode van vleermuizen ongeschikt gemaakt. De woningen in fase 1 worden tussen 1 oktober en 1 november 2020 ongeschikt gemaakt, woningen in fase 2 en 3 tussen 1 oktober en 1 november 2021. Genoemde perioden zijn afhankelijk van klimatologische omstandigheden.
9. Het ongeschikt maken van de woningen wordt uitgevoerd onder begeleiding van de ecologisch toezichthouder. De ecologisch toezichthouder geeft hierbij de aannemer op locatie instructies. Na afronding van het ongeschikt maken controleert de ecologisch toezichthouder of de woningen correct ongeschikt zijn gemaakt. Daarnaast wordt maandelijks, tot aan de sloop gecontroleerd of de getroffen voorzieningen nog functioneren.
10. De lengtegevels van de woningen worden ongeschikt gemaakt voor vogels en/of vleermuizen door de buitenste rij dakpannen van de daken te liften of door erop te kloppen. Vervolgens wordt de toegang tot de daken (inclusief overstek) afgedicht door de openingen dicht te zetten met rugvulling of door de openingen af te dekken met fijnmazig net, gaas of doek om vestiging van broedvogels te voorkomen.
11. Aan de kopgevels van alle hoekwoningen zijn daarnaast extra maatregelen nodig om vleermuizen te verdrijven. De kopgevels worden dichtgezet met rugvulling. Aan kopgevels van woningen met een vleermuizenverblijfplaats (Holtwal 2, 24, Kerspelstraat 19, 28 en Brummelkamp 1) wordt op minimaal zes plekken de rugvulling onderbroken en worden vleermuisflaps geplaatst tussen de gevel en de dakpannen. Zo wordt ervoor gezorgd dat vleermuizen de betreffende woning kunnen verlaten, maar niet meer kunnen terugkeren.
12. Overige openingen (zoals openingen bij raamkozijnen, schoorstenen, nokpannen, etc.) worden ook dichtgezet met rugvulling.
13. Na het ongeschikt maken wordt minimaal 3 nachten met voor vleermuizen geschikte vlieg-omstandigheden (> 10 graden, weinig wind en maximaal motregen) gewacht met de werkzaamheden, totdat de vleermuizen met zekerheid zijn uitgeweken naar een alternatieve verblijfplaats.
14. Na het ongeschikt maken van de woningen kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden zonder nadere voorwaarden ten aanzien van de huismus, ruige- en gewone dwergvleermuis.

6.1.4 **Aanbrengen permanente voorzieningen**

15. De nieuwe woningen worden conform het natuur inclusieve concept gebouwd. Dit betekent dat vogelschroot over de volledige lengte van de lengtegevels en aan beide zijden verhoogd wordt aangebracht op de derde panlat. Hierbij wordt gezorgd dat deze ruimte onder de eerste dakpan ook voldoende toegankelijk is voor de huismus om te gebruiken als nestplaats. Door het plaatsen van de vogelschroot komen nestplaatsen vrij over de gehele dak lengte, wat ruim voldoet aan de minimaal 42 te realiseren permanente voorzieningen. De ecologisch toezichthouder controleert bij de eerste gelegde pannen of voldoende ruimte aanwezig is. In het logboek wordt aangetekend op welke wijze deze maatregel is uitgevoerd en op welke wijze zorg is gedragen voor voldoende ruimte.
16. In de kopgevels van de nieuwbouwwoningen worden verspreid 20 permanente verblijfplaatsen aangebracht voor vleermuizen (type: Schwegler 1FR / 2 FR of vergelijkbaar). De ecologisch toezichthouder controleert bij het eerste aangebrachte vleermuisverblijf of de voorziening voldoen aan de eisen en legt de resultaten van de controle vast in het logboek.

6.1.5 Nazorg

17. Na het realiseren van de permanente vervangende verblijfplaatsen en nestlocaties blijven de tijdelijke kasten tenminste drie maanden hangen. Tijdelijke kasten mogen alleen verwijderd worden als door de ecologisch toezichthouder is vastgesteld dat de kasten niet in gebruik zijn als verblijfplaats/nestplaats. De ecologisch toezichthouder legt de datum van verwijderen vast in het logboek.

6.2 Locatie maatregelen

In bijlage 4 is een overzicht gegeven van alle locaties waar tijdelijke vervangende voorzieningen worden aangebracht.

6.3 Effectiviteit maatregelen

De maatregelen en beschreven werkwijze worden voor huismus en ruige- en gewone dwergvleermuis effectief geacht, omdat ze geheel conform betreffende kennisdocumenten uitgevoerd worden.

7. Alternatieve en belang

7.1 Alternatieve locatie

Het uitvoeren van de werkzaamheden is locatiegebonden en kan niet op een andere plek worden uitgevoerd.

7.2 Alternatieve inrichting en werkwijze

Er is gekeken of het handhaven van de te slopen bebouwing mogelijk is. Het handhaven van de huidige bebouwing als alternatief voor sloop zal, gelet op de huidige slechte staat van onderhoud, een zeer ingrijpende verbouwing noodzakelijk maken van het gebouw. Voor wat betreft de dan vereiste ingrijpende verbouwingen, ook in verband met andere milieueisen, kan worden gesteld dat de effecten gelijk zullen zijn aan die in geval van volledige sloop van de bebouwing en nieuwbouw. Voor beide situaties geldt dat de dieren voor langere tijd de bebouwing zullen moeten verlaten en hier niet kunnen verblijven. Daarnaast wijst het bewonersonderzoek uit dat de bewoners voorkeur hebben voor de sloop en nieuwbouw in plaats van renovatie.

7.3 Alternatieve planning

De planning is volledig aangepast aan de functies die het plangebied heeft voor broedvogels en vleermuizen. Beoogde sloopwerkzaamheden vinden plaats in de ecologisch meest gunstige periode.

7.4 Wettelijk belang

7.4.1 *Ontheffing wordt aangevraagd voor belang (artikel 3.8, vijfde lid, onderdeel b, onder 3o):* *In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.*

In het Convenant Energiebesparing Huursector van 28 juni 2012 (Aedes; RVO) zijn afspraken over energiebesparing gemaakt tussen het Rijk en woningcorporaties. Afsproken is dat in 2020 ten minste een gemiddelde Energie-Index < 1,40 (gemiddeld energielabel B) wordt bereikt voor de totale huurwoningvoorraad van de woningcorporaties. Dat komt overeen met een besparing op het gebouwgebonden energieverbruik van bestaande corporatiewoningen van 33% in de periode 2008 tot en met 2020. Alle partijen zien het belang van energiebesparing, vanwege het klimaat, de eindigheid van de voorraad fossiele brandstoffen en de stijging van de energieprijzen in relatie tot de

woonlastenontwikkeling: energiebesparing draagt bij aan een betere betaalbaarheid van het huren, wat vooral van belang is voor de koopkracht van huurders met lagere inkomens.

Ook Woningstichting De Volmacht heeft zich ten doel gesteld om haar totale huurwoningvoorraad in 2020 op gemiddeld energielabel B te brengen. Om dit te bereiken wordt een deel van de woningen gesloot en wordt nieuwbouw gerealiseerd. De woningen die worden gerealiseerd zijn namelijk duurzamer, door een lager energieverbruik en dus lagere CO₂-uitstoot en omvatten betere gezondheidsomstandigheden.

7.4.2 *Ontheffing wordt aangevraagd voor belang (artikel 3.3, vierde lid, onderdeel b, onder 1o): In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid*

Periodiek verschijnt een overzicht van milieugerelateerde gezondheidsklachten bij GGD'en (RIVM rapport 200000004/2013). Het RIVM analyseerde gegevens over de ruim 9.000 meldingen die alle GGD'en in Nederland in 2011 en 2012 hebben geregistreerd. De meeste meldingen zijn afkomstig van bewoners van huurwoningen. Klachten over het binnenmilieu worden vooral toegewezen aan schimmels, asbest, vocht, plaagdieren en gebrekkige ventilatie. Het inademen van asbestvezeldeeltjes vormt een belangrijke oorzaak voor ontwikkeling van bepaalde typen kanker als longkanker en mesothelioom (RIVM Rapport 2014-0047/2014). Mede daarom heeft het rijk het thema binnenmilieu als prioriteit 1 benoemd in de nationale aanpak Milieu en Gezondheid (RIVM).

Uit het onderzoek blijkt een consistente associatie tussen vocht in de woning en het voorkomen van luchtwegsymptomen zoals hoesten en piepen. Het is nog onduidelijk of vocht in het binnenmilieu al aanwezige luchtwegaandoeningen (bijvoorbeeld astma of chronische bronchitis) bij mensen alleen verergert of dat vocht deze aandoeningen ook direct kan veroorzaken (www.rivm.nl).

De geplande sloop en nieuwbouw zorgen voor een verbeterd binnenklimaat voor de bewoners van de huurwoningen. In de nieuwe woningen ontstaat veel minder vochtproblemen (en schimmel). Met de sloop vindt sanering van asbest plaats (zie bijlage 5 voor asbestrapportage). Hierdoor nemen gezondheidsrisico's af.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

BIJ12 (2017a). Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12 (2017b). Kennisdocument Gierzwaluw *Apus apus*. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12 (2017c). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12 (2017d). Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0, juli 2017.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2012). Convenant Energiebesparing Huursector 28 juni 2012.

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (2013). Meldingen van milieugerelateerde gezondheidsklachten bij GGD'en Vierde inventarisatie (2011-2012). RIVM rapport 200000004/2013.

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (2014). GGD-Richtlijn medische milieukunde. Gezondheidsrisico van asbest in woningen en publieke gebouwen. RIVM Rapport 2014-0047/2014.

Sovon (2018). Vogelatlas van Nederland. Broedvogels, wintervogels en 40 jaar verandering. Sovon vogelonderzoek Nederland.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017). Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.

Internet

Aedes (Convenant Energiebesparing Huursector 28 juni 2012: <http://www.aedes.nl/content/artikelen/bouwen-en-energie/energie-en-duurzaamheid/energieconvenant--in-2021-naar-energielabel-b.xml> (pagina 3))

NDFD (2019). Geraadpleegd op 20 september 2019.

RVO (Convenant-energiebesparing-corporatiesector: <http://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/woningbouw/beleidskader/convenant-energiebesparing-corporatiesector>)

RIVM (Meldingen van milieu gerelateerde gezondheidsklachten: http://www.rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Wetenschappelijk/Rapporten/2014/januari/Meldingen_van_milieugerelateerde_gezondheidsklachten_bij_GGD_en_Vierde_inventarisatie_2011_2012 (pagina 3))

RIVM (Gezondheidsrisico van asbest: http://www.rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Wetenschappelijk/Rapporten/2014/oktober/GGD_Richtlijn_medische_milieukunde_Gezondheidsrisico_van_asbest_in_woningen_en_publieke_gebouwen (pagina 25))

SOVON (2019). Geraadpleegd op 20 september 2019.

RIVM (Binnenmilieu: <http://www.rivm.nl/Onderwerpen/B/Binnenmilieu>)

Bijlagen

Bijlage 1

Resultaten quickscan natuurtoets

Flora

Tijdens het veldbezoek zijn geen in de Wet natuurbescherming beschermde plantensoorten aangetroffen. Op basis van de aangetroffen soortensamenstelling, de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2020) worden deze soorten ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van de soortgroep flora is in het kader van de Wet natuurbescherming niet aan de orde.

Zoogdieren

Vleermuizen

Het leefgebied van vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 7.1). Hieronder worden deze onderdelen nader beschreven en op welke wijze ze beschermd zijn.

Kader 7.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamverblijven / zomerverblijven, baltslocaties / paarverblijven en winterverblijven. Verstoring, beschadiging, vernietiging of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes

Voor oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jarenlang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Foerageergebieden

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Wet natuurbescherming echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Verblijfplaatsen

Binnen het plangebied zijn potentiële verblijfplaatsen van vleermuissoorten als gewone- en ruige dwergvleermuis aangetroffen. Potentiële verblijfplaatsen zijn aanwezig in de spouwmuur en toegankelijk via ruimtes achter

kantpannen en overige gaten en kieren (zie figuur 7.1). De bomen en struiken rondom het plangebied zijn ongeschikt als vaste verblijfplaatsen van vleermuizen door het ontbreken van geschikte holten en/of scheuren. Als gevolg van de sloop van de woningen kunnen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan. Aanvullend onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen is noodzakelijk om de functie van de bebouwing als vaste verblijfplaats voor vleermuizen in beeld te brengen.

Figuur 7.1 Voorbeelden van potentiële verblijfplaatsen en invliegopeningen voor gebouwbewonende vleermuizen.

Aanvullend onderzoek

Geadviseerd wordt om aanvullend onderzoek uit te voeren conform het vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad & Zoogdiervereniging, 2017) en het kennisdocument van gewone- en ruige dwergvleermuis (BIJ12, 2017c; BIJ12, 2017d). In voorliggende situatie houdt dit in dat in de periode half mei tot en met september vier nachtelijke bezoeken worden gebracht. Met de informatie die met gericht onderzoek wordt verzameld, kan maatwerk worden geleverd met betrekking tot de (eventueel) te nemen mitigerende maatregelen.

Mitigerende maatregelen

Mochten in de te slopen bebouwing vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, dan zijn de volgende stappen noodzakelijk:

- Het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming bij bevoegd gezag (provincie Drenthe). Hiervoor dient een uitgebreid activiteitenplan opgesteld te worden waarin duidelijk wordt welke functie het plangebied heeft voor vleermuizen, welke effecten optreden en op welke wijze effecten voorkomen en/of gemitigeerd worden. De proceduretijd van een ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming is maximaal 20 weken.
- Bij planning van de sloopwerkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de seizoensactiviteit van vleermuizen om verstoring in de meest kwetsbare perioden (kraam-, paar- en/of overwinteringsperiode) te voorkomen. De precieze planning is afhankelijk van de uitkomsten van het aanvullend onderzoek en de (verwachte) functie die het plangebied heeft voor vleermuizen. Normaliter is de meest geschikte periode voor het uitvoeren van sloopwerkzaamheden 1 april – 15 mei en september - oktober (weersafhankelijk).
- Voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden is het noodzakelijk om de bebouwing ongeschikt te maken voor vleermuizen. Met een controle kan vervolgens nagegaan worden of de vleermuizen daadwerkelijk vertrokken zijn. Dergelijke maatregelen zijn overigens pas toegestaan als ontheffing is verleend.
- Ter vervanging van de te verwijderen verblijfplaatsen dienen vervangende verblijfplaatsen te worden gerealiseerd. Tijdelijke voorzieningen kunnen gerealiseerd worden door bijvoorbeeld het plaatsen van speciale vleermuis kasten die in de meeste gevallen drie (soms zes) maanden voorafgaand aan de werkzaamheden geplaatst dienen te zijn. Daarnaast dienen in eventuele nieuwbouw of in omliggende gebouwen permanente verblijven aangebracht te worden.
- Bovenstaande maatregelen dienen te worden uitgevoerd in overleg met een vleermuisdeskundige.

Vliegrouete en foerageergebieden

Het aanwezige groen en de bebouwing binnen het plangebied wordt mogelijk gebruikt als (onderdeel van) een vliegrouete en/of foerageergebied door vleermuizen. Deze structuren zijn echter niet onmisbaar als (onderdeel van een) vliegrouete en foerageergebied voor vleermuizen. In de directe omgeving van het plangebied zijn ruim voldoende alternatieve structuren aanwezig die kunnen fungeren als foerageergebied en/of vliegrouete voor vleermuizen. Bij sloop van de woningen en het verwijderen van bijbehorend plantsoen is dan ook geen sprake van een negatief effect op onmisbare en/of belangrijke vliegroutes en foerageergebieden. Vervolgstappen voor vliegroutes en foerageergebieden zijn niet aan de orde.

Grondgebonden zoogdieren

Op basis van habitateisen, terreinkenmerken, het veldbezoek en verspreidingsgegevens (NDFF, 2020) worden verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdieren die zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn en nationaal beschermde zoogdieren (zoals steenmarter en eekhoorn) uitgesloten.

Wel zijn in de directe omgeving van het plangebied vaste verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdiersoorten met provinciale vrijstelling aangetroffen en/of te verwachten. Dit zijn onder andere egel, rosse woelmuis, huisspitsmuis en huismuis. Bij de geplande ingrepen kunnen enkele exemplaren van deze grondgebonden zoogdieren geschaad worden. In voorliggende situatie geldt in de provincie Drenthe vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

Broedvogels

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

Van veel broedvogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Wet natuurbescherming verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 7.2).

Kader 7.2 Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de ooievaar, boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek, wespandief, zwarte wouw, slechtvalk, sperwer, steenuil, kerkuil, oehoe, gierzwaluw, grote gele kwikstaart en huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

In het plangebied zijn potentiële nestlocaties aangetroffen van vogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Het betreft nestplaatsen van huismus en gierzwaluw. Overige jaarrond beschermde nesten worden binnen het plangebied niet verwacht.

Potentiële huismus- en gierzwaluwnesten bevinden zich mogelijk achter de dakgoot, onder de kantpannen en onder de eerste rijen dakpannen die bereikbaar zijn via de dakgoot (zie figuur 7.2). Aanvullend onderzoek is nodig om te bepalen of de woningen door huismus en gierzwaluw worden gebruikt als nestplaats.

Aanvullend onderzoek

Op basis van het kennisdocument van huismus (BIJ12, 2017c) wordt geadviseerd om twee inventarisatieronden uit te voeren in de periode 1 april - 15 mei, met minimaal tien dagen tussen beide bezoeken. Voor het onderzoek is van belang dat het bij goede weersomstandigheden wordt uitgevoerd (bv. geen regen, harde wind en/of kou).

Op basis van het kennisdocument van gierzwaluw (BIJ12, 2017b) wordt geadviseerd om drie inventarisatieronden vlak voor zonsopgang uit te voeren in de periode 1 juni - 15 juli met minimaal tien dagen tussen ieder bezoek. Voor het onderzoek is het van belang dat het bij goede weersomstandigheden wordt uitgevoerd (bv. geen regen, harde wind en/of kou).

Figuur 7.2 Voorbeelden van potentiële nestlocaties van huismus en gierzwaluw.

Mitigerende maatregelen

Wanneer in de te slopen bebouwing nesten van huismus en/of gierzwaluw aanwezig zijn, dan zijn de volgende stappen noodzakelijk:

- Het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming bij bevoegd gezag (provincie Drenthe). Hiervoor dient een uitgebreid activiteitenplan opgesteld te worden waarin duidelijk wordt welke functie het plangebied heeft voor huismus en/of gierzwaluw, welke effecten optreden en op welke wijze effecten voorkomen en/of gemitigeerd worden. De proceduretijd van een ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming is maximaal 20 weken.
- Bij planning van de sloopwerkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de seizoensactiviteit van huismus en/of gierzwaluw om verstoring te voorkomen.
- Ter vervanging van de te verwijderen nestlocaties dienen vervangende nestlocaties te worden gerealiseerd. Tijdelijke voorzieningen kunnen gerealiseerd worden door bijvoorbeeld het plaatsen van nestkasten voorafgaand aan het broedseizoen. Daarnaast dient in de nieuwbouw of in omliggende gebouwen permanente nestlocaties aangebracht te worden, bijvoorbeeld in de vorm van vogelvides.
- Bovenstaande maatregelen dienen te worden uitgevoerd in overleg met een broedvogelkundige.

Overige broedvogels

Door de aanwezigheid van bebouwing en plantsoen in de directe omgeving van het plangebied is broedbiotoop aanwezig voor algemene vogelsoorten als spreeuw, houtduif, merel en Turkse tortel.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Voor werkzaamheden met schadelijke effecten op broedvogels wordt veelal geen ontheffing verleend, omdat het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen over het

algemeen een goed alternatief vormt. In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Werkzaamheden worden zo veel mogelijk buiten het broedseizoen uitgevoerd. Voor meeste soorten kan de periode tussen 1 maart en half oktober worden aangehouden als broedseizoen. Wanneer werkzaamheden binnen deze perioden worden uitgevoerd adviseren we om een broedvogelcontrole door een ter zake deskundige uit te laten voeren. Tijdens de broedvogelcontrole wordt gekeken of zich broedende vogels ophouden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Amfibieën

Door de afwezigheid van permanent oppervlaktewater wordt voortplanting van amfibieën binnen het plangebied uitgesloten. Op basis van het veldbezoek, terreinkenmerken en verspreidingsgegevens (NDFF, 2020) wordt ook overwintering van de in de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn en nationaal beschermde amfibieën (zoals poelkikker en rugstreeppad) uitgesloten.

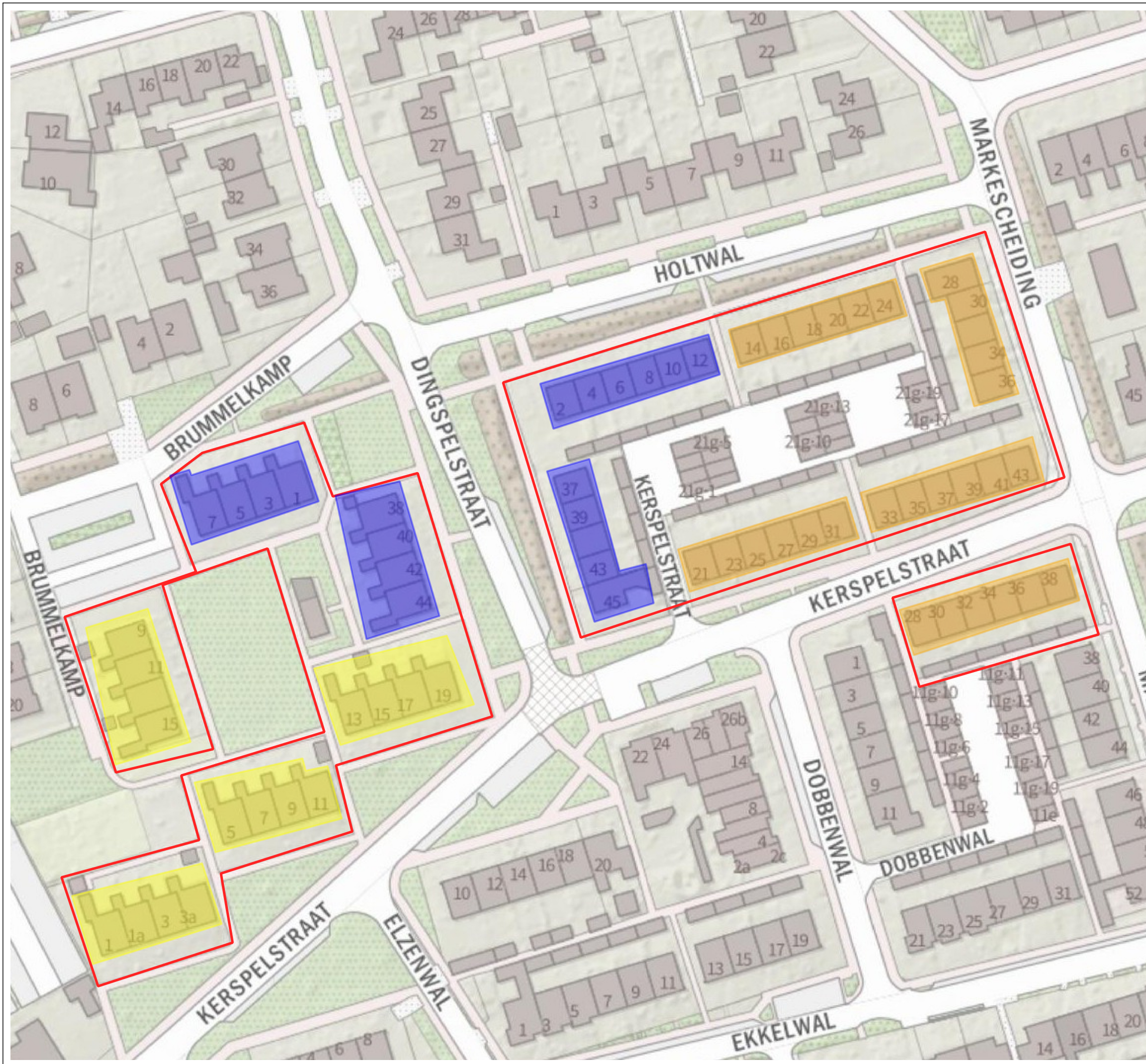
Wel is in de directe omgeving van het plangebied overwintering van algemene soorten amfibieën zoals gewone pad en bruine kikker te verwachten in aanwezige ruigtes en de strooisellaag onder bosschages in de directe omgeving van het plangebied. Bij de geplande ingrepen kunnen enkele exemplaren van vrijgestelde beschermde amfibieën geschaad worden. In voorliggende situatie geldt vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze amfibieën niet aan de orde is.

Overige soortgroepen

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2020) worden in het plangebied geen voortplanting of vaste verblijfplaatsen verwacht van beschermde reptielen, vissen en ongewervelden. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde voor deze soortgroepen.

Bijlage 2

Planning sloop en nieuwbouw

Project
Ecologisch onderzoek Gieteren
 Onderwerp
Planning sloop en nieuwbouw

Plangebied

- Planning**
- Fase 1:
 Sloop begin/medio 2021
 Nieuwbouw medio 2021
 Oplevering eind 2021/ begin 2022
 - Fase 2:
 Sloop medio/ eind 2021
 Nieuwbouw begin 2022
 Oplevering medio/ eind 2022
 - Fase 3:
 Sloop begin/ medio 2022
 Nieuwbouw medio 2022
 Oplevering begin/ medio 2023

Datum
 09-03-2020

Schaal
 1:800

Opdrachtgever
 KAW

Versie
 Definitief

Kaartondergrond
 BGT/PDOK

Getekend door
 R. Wormmeester

Kaartnummer
 /

Formaat
 A3, liggend

Projectnummer
 19-141

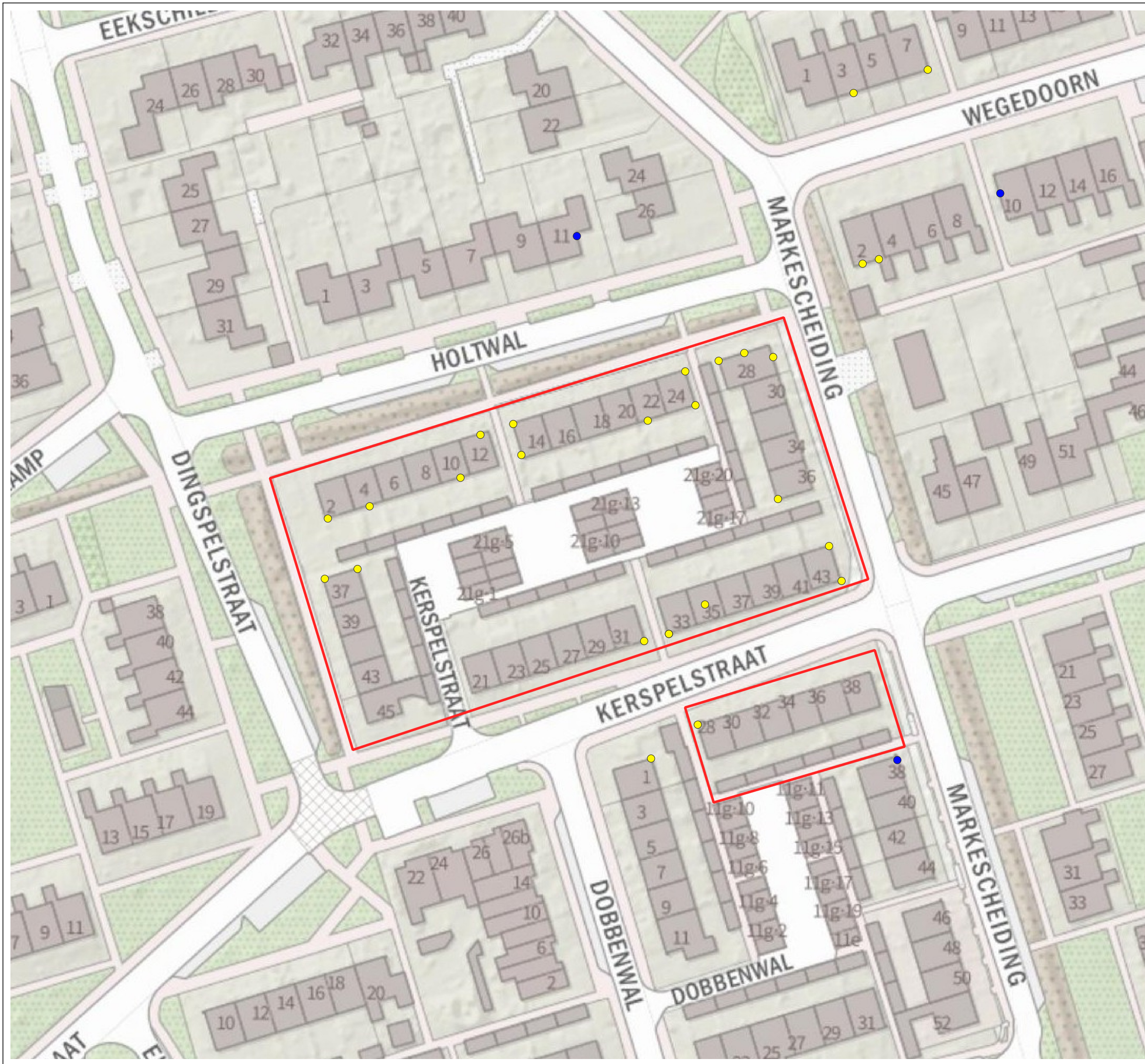
Zuiderzeelaan 53
 8017 JV ZWOLLE

T 038-4236464
 I www.ecogroen.nl

Bijlage 3

Vastgestelde natuurwaarden

Project
Ecologisch onderzoek Gieten
 Onderwerp
Jaarrond beschermde nesten deelgebied C

Jaarrond beschermde nesten

- Gierzwaluw
- Huismus

Plangebied

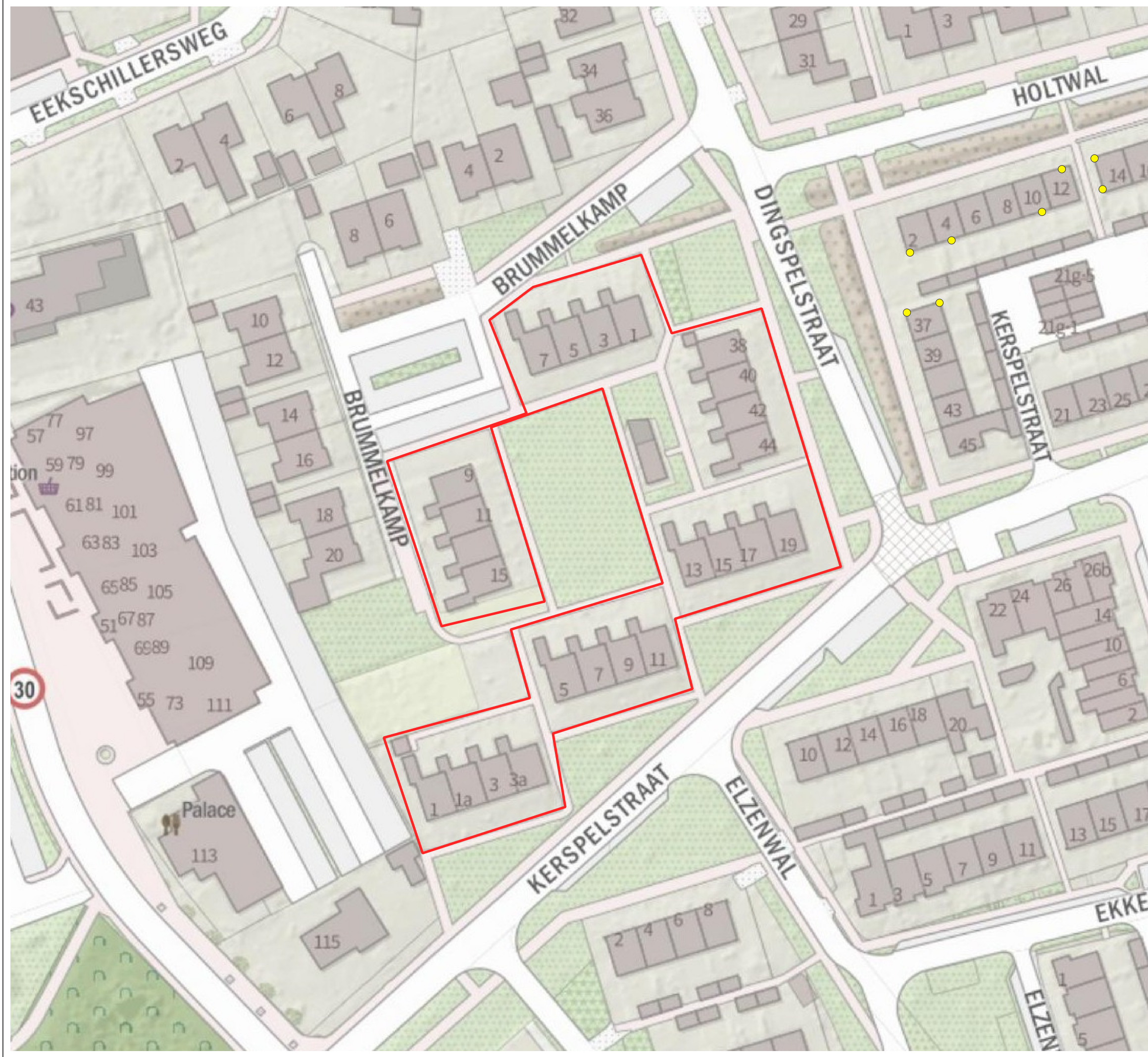
Datum 19-09-2019	Schaal 1:750	Opdrachtgever KAW
Versie Definitief	Kaartondergrond BGT/PDOK	Getekend door K. Meinesz
Kaartnummer */*	Formaat A3, liggend	Projectnummer 19-141

Zuiderzeelaan 53
8017 JV ZWOLLE

T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

eco
groen
advies & ingenieursbureau

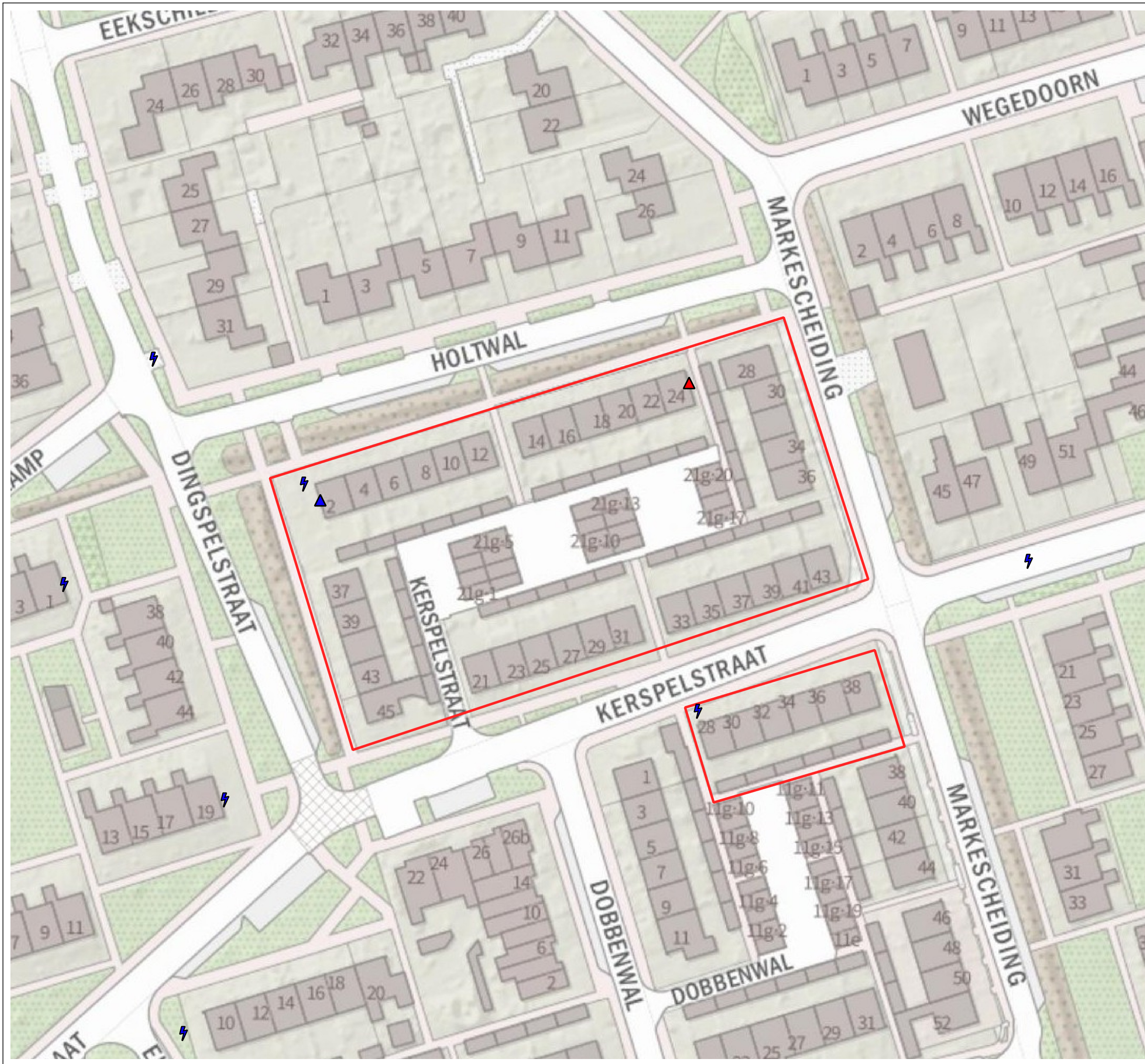
Project
Ecologisch onderzoek Gieten

Onderwerp
Jaarrond beschermde nesten deelgebied D

Jaarrond beschermde nesten
 ● Huismus

▭ Plangebied

Datum 02-09-2019	Schaal 1:750	Opdrachtgever KAW
Versie Definitief	Kaartondergrond BGT/PDOK	Getekend door K. Meinesz
Kaartnummer */*	Formaat A3, liggend	Projectnummer 19-141

Project
Ecologisch onderzoek Gieten
 Onderwerp
Vleermuizen deelgebied C

- Soort**
- Ruige dwergvleermuis
 - Gewone dwergvleermuis

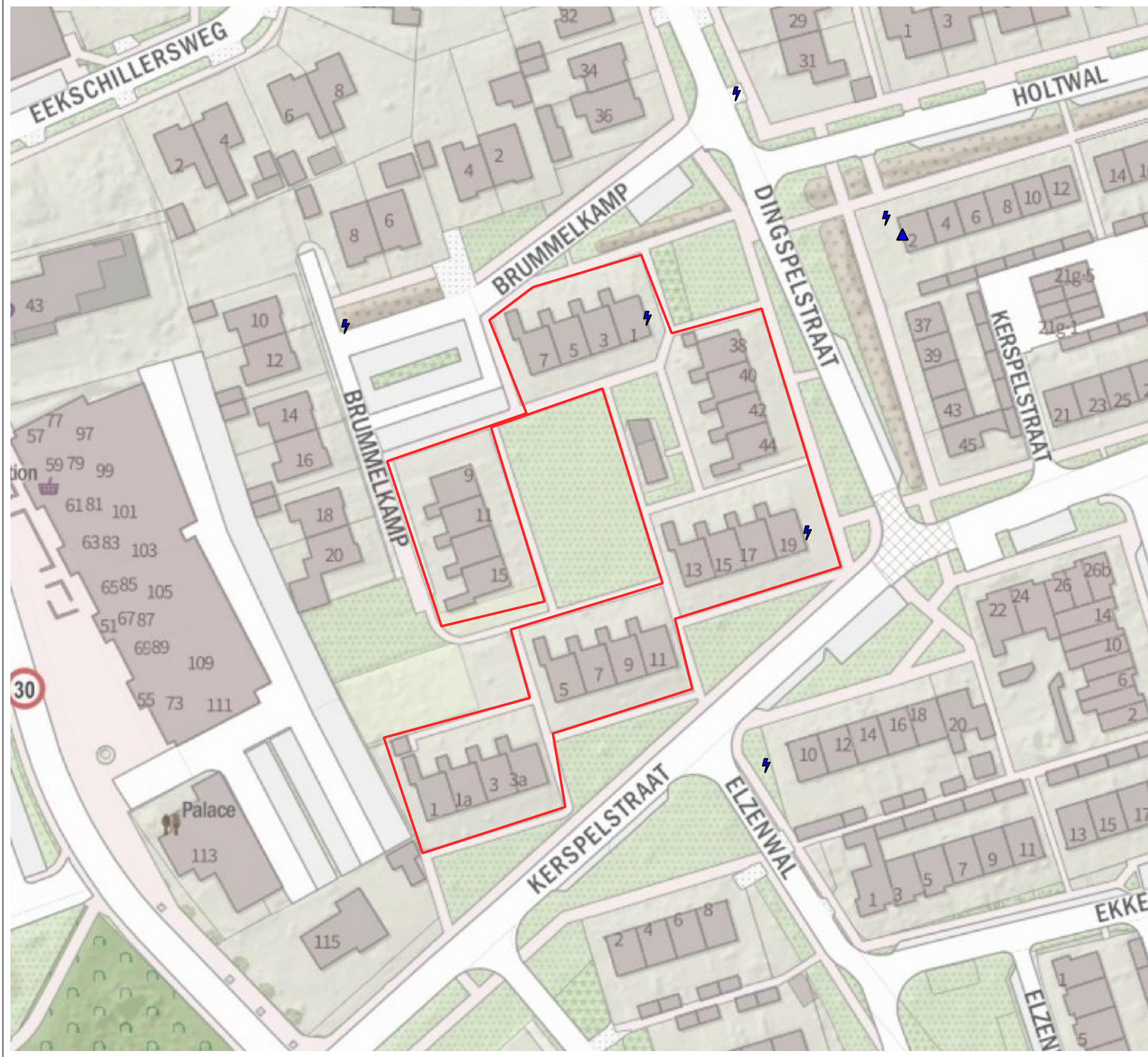
- Verblijfplaats**
- ⚡ Baltsterritorium
 - △ Paarverblijfplaats

▭ Plangebied

Datum 14-10-2019	Schaal 1:750	Opdrachtgever KAW
Versie Definitief	Kaartondergrond BGT/PDOK	Getekend door K. Meinez
Kaartnummer */*	Formaat A3, liggend	Projectnummer 19-141

Zuiderzeelaan 53
 8017 Jv ZWOLLE
 T 038-4236464
 I www.ecogroen.nl

Project
Ecologisch onderzoek Gieten

Onderwerp
Vleermuizen deelgebied D

- Soort
- gewone dwergvleermuis
- Verblijfplaats
- ⚡ Baltsterritorium
 - △ Paarverblijfplaats
- Plangebied

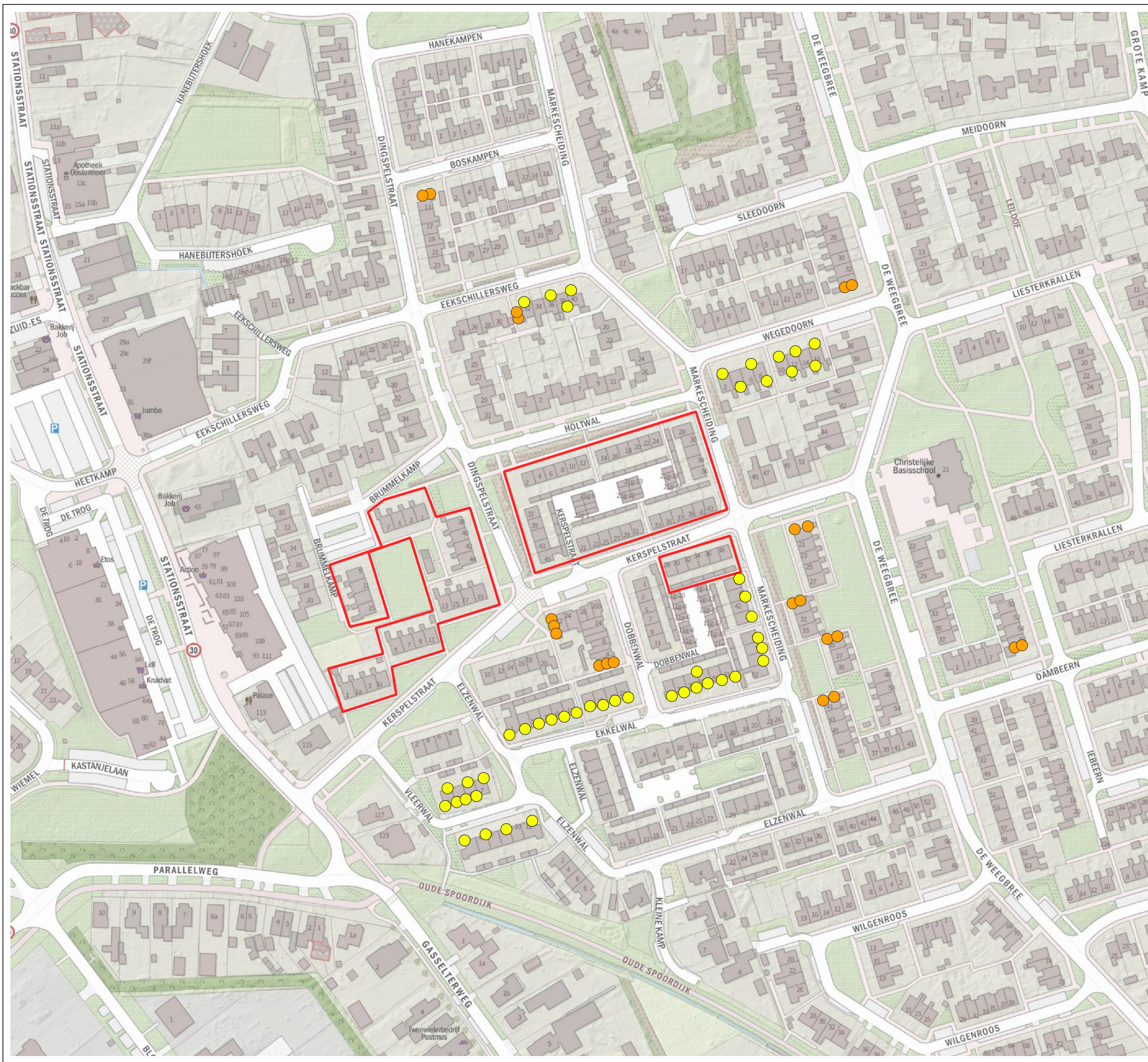
Datum 14-10-2019	Schaal 1:750	Opdrachtgever KAW
Versie Definitief	Kaartondergrond BGT/PDOK	Getekend door K. Meinesz
Kaartnummer */*	Formaat A3, liggend	Projectnummer 19-141

Bijlage 4

Locaties tijdelijke voorzieningen

Tabel B1 Locaties van tijdelijke voorzieningen

type	locatie	Aantal
Vleermuis	Eekschillersweg 32	2
Vleermuis	Dingspilstraat 13	2
Vleermuis	Weegbree 34	2
Vleermuis	Liesterkralen 56	2
Vleermuis	Kerspelstraat 22	3
Vleermuis	Dobbenwal 6	3
Vleermuis	Markescheiding 19,29,35,41	8
Huismus	Vleerwal 2 t/m 112	4
Huismus	Wegedoorn 2 t/m 16	9
Huismus	Eekschillersweg 32 t/m 40	4
Huismus	Markescheiding 38 t/m 50	6
Huismus	Ekkelwal 1 t/m 31	17
Huismus	Vleerwal 1 t/m 7	7

Project
Ecologisch onderzoek Gieteren
 Onderwerp
Tijdelijke kasten vleermuizen en huismuis

Plangebied

Tijdelijke verblijfplaatsen
 Huismuis
 Vleermuis

Datum 30-03-2020	Schaal 1:2000	Opdrachtgever KAW
Versie Definitief	Kaartondergrond BGT/PDOK	Getekend door R. Wormmeester
Kaartnummer */*	Formaat A3, liggend	Projectnummer 19-141

Zuiderzeelaan 53
 8017 JV ZWOLLE
 T 038-4236464
 I www.ecogroen.nl

